

Len setý

Linum usitatissimum L.

TŘÍDA: dvouděložné ČELEĎ: Inový ROD: len

OLEJNINA
TECHNICKÁ
PLODINA
MEDONOSNÁ

Pěstování lnu bylo známo v Mezopotámii již před 8 000 lety. Už staří Egypťané zavinovali mumie svých faraónů do dlouhého pruhu lněné tkaniny. Lněné byly i plachty římských lodí. Do Evropy dorazil len v raném středověku a o jeho oblíbenosti svědčí dodnes i u nás názvy obcí jako jsou Lnáře, Lniště či Lensedly. Pěstoval se zejména v podhorských oblastech a v mnoha chalupách představoval nezbytnou surovinu k obživě. Vlákna ze lnu se spřádala na kolovratech a z příže se poté na domácích tkalcovských stavech tkalo plátno na prodej. Na sklonku 18. a počátkem 19. století se výroba látek přenesla z chalup do manufaktur a dala základ rychle se rozvíjícímu textilnímu průmyslu. Tkalcovské stavy

tak dnes připomínají tvrdý život horalů už jen v muzeích. I len, stejně jako konopí, které počátkem 20. století tvořily společně s vlnou základ evropského šatníku, postupně vytlačila bavlna dovážená ze zámorí. Odolnější a pevnější lněná látka nedokázala bavlněným textiliím konkurovat v ceně, a stala se v textilním průmyslu okrajovou záležitostí.

VÍTE, ŽE...

...se lnem se setkáváme prakticky každý den díky slovu plátit? To pravděpodobně vzniklo ze slova plátno, které používali staří Slované na našem území jako plátidlo.

Pohled ze silnice od Svratky na Mor.
a Čes. Herálec, v popředí pazderna.
Autor neznámý, 20. léta 20. stol.
Sbírka Národní zemědělské muzeum.

Len olejný

Mnohem rozšířenější než přadný len je dnes len pěstovaný na výrobu oleje. Lněný olej se dlouho používá k výrobě tiskařských barev, laků a fermeží, v současné době stále více stoupá jeho význam také v potravinářství. Má i léčivé vlastnosti využívané při problémech trávicího ústrojí, při vysoké hladině cholesterolu nebo kožních zánětech.

Při pěstování není len příliš náročný na kvalitu půdy, ale při svém růstu vyžaduje velké množství vláhy. Rostlina je významnou medonosnou plodinou.

VÍTE, ŽE...

... pazderny byly stavby, které sloužily k sušení a částečnému zpracování lnu a konopí? Stavěly se zpravidla mimo vesnici, protože se zde topilo přímo na místě získaným drobným pazdeřím, které často házelo jiskry, a hrozil tak požár.

Tobolky lnu. Foto: David Bouma, Profi Press